

PURGATÓRIUM (XI.)

PINTÉR LAJOS

Tizenegyedik elbeszélés,

amelyben szimultán nyomozás folyik az elrabolt morfium után, miközben fény derül az E-osztály látszólag jámbor gondozottainak furcsa éjszakai foglalatosságaira

— Valaki ellopott nyolc ampulla morfiumot. Ha egy órán belül nem adják elő...

Háborús filmekben látni ilyeneket: szilaj dáridó, eszeveszett hangulat, mind sebesebben pergő zene; egy fekete harisnyás nő az asztalra pattan, röpülnek a gombok, már csak néhány kapocs van hátra, akkor a ricsajba belesüvíti a vészjel: légiriadó!... Ottó ápoló döbbenetes közlése éppen így hatott az E-osztály kedélyes ápolótálmányára, s a tüdőkből megrekedtek a kibuggyanni készülő pajkos mondatok, az izmokban a teátrális mozdulatok, a garzonfolyosón hirtelen összecsődtett társaság letaglózva várta a főlérendelő mondatrészt.

Ám, Ottó ápoló a bejelentés folytatását nem tudta megfogalmazni. Ha egy órán belül elő nem adják, akkor... Gondolni sem mert rá, mi lesz akkor. Szerencséjére a folyosó végén felbukkant Madám bóbitás feje; néma ajakmozdulattal, de parancsolón szólította magához Ottó ápolót.

— Fajankó! — korholta visszafojtott hangon, ám szabadjára eresztett dühvel. — Mit kell minden bolondnak az orrára kötni, hogy morfium van az ampullákban! Valamilyen mérget kellett volna mondani...

— Például ciánkálit... — hunyorgott Ottó, és nem lehetett tudni, szurkol-e a Madámnak vagy gúnyt űz belőle. De a Madám készségesen lecsapott a gondolatra.

— Például ciánkálit! Aminek még az érintése is halálos!

Ottó ápoló most már leplezetlenül kuncogott.

— Mit röhög, a fene a pofájába?

— Drága főnöknöm, ezek többnyire alkoholisták.

— Hát aztán?

— Azt hiszi, ezek azért ittak, mert senki nem mondta nekik, hogy az alkohol öl, butít és nyomorba dönt?

Még olyan gondolata is volt Ottó ápolónak, hogy aki ivott, azért ivott, mert amikor az élet iskolájában azt tanulták, hogy az alkohol öl, akkor éppen a kocsmában lógtak a tanításról, de ezt már nem érkezett kifejtetni, a Madám nagyot taszított rajta.

— Menjen vissza hozzájuk, senki nem mehet be a szobákba!

Ő maga pedig sietett a bejáró üvegkalitkájában felbukkant civil nyomozó felé. Mert csak a nyomozó lehetett, Madám azt a sziluett-jéről is nyomban megállapította, ő maga telefonált érte, preventíve titoktartást követelve a bűnüldöző szervektől. Elképesztő volt számára a gondolat, hogy az osztályán morfium tűnt el, ilyen még nem történt hosszú nővéri és főnövéri pályafutása alatt; elég borzasztó maga a tény is, hát még annak a gondolata, hogy a dolognak híre kelhet! — Ciánkálit kellett volna mondani! — egyre csak ez forgott az ajkán.

Ottó ápoló törzsőrmesteri pózban lecövekelt a kókadt gyülekezet előtt.

— Senki nem mehet be a szobákba, megértettük?! A legjobb az lesz...! — vezénylés közben fogalmazta a mondandóját. — Igen, az lesz a legjobb, ha egy szálíg kivonulnak az udvarra! — Fenyegetően órájára nézett. — Egy órájuk van, úgy vigyázzanak! Hatvan perc múlva elrendelem a statáriumot! Végeztem! Ende! — tette hozzá; újabban keletnémet krimi-sorozatot nézett a tévén, s roppant tetszett neki ez a telefonkagyló lecsapásával nyomatékosított „Ende”. Az ápoltak leszegett fejjel kicsoszogtak a tizenégyeszer tizenégy méteres, betonkockákkal kirakott és beskatulyázott udvarra, amelyre az épület szikár falai kis kerek ablaküvegeikkel úgy néztek le, mint tengeri kikötők napszítta placcára szoktak kajütszemeikkel az óceánjárók.

Az ímmel-ámmal felsorakozott létszám viharvert hadsereg képét nyújtotta; a kívülről azt hihette volna, hogy megint a haláltáborokról forgatnak filmet. Esetleg egy aluszékony liliputi hercegség hadseregének nézhette volna az ember a harmincfőnyi csapatot, a

közlegényi egyenpizsamák tömegében elkeveredő tiszti selyempizsamákkal és tábornoki paszományos háziköntösökkel.

A galambbász októbriista katonásan vasalt, harántcsíkos pizsamájában a szakasz élén fontoskodva teljességgel beleélte magát emlékei vissza-visszatérő hadihelyzetébe. Maga feszes vigyázzba meredve aggodalmasan és rosszállóan szemlélte a sorok vonalát, durván beljebb lökött egy-egy kiugró pocakot, bozontos szemöldökével jobbra igazodást parancsolt. Percekig tartott a feszült várakozás, az ajkak megkeményedtek, a tekintetek megacélosodtak. A dr. Klemm-mel vállalt szolidaritási gyógyszerbojkott már amúgy is feltámasztotta közösségi szellem most, az új helyzetben hősie kollektív szembeszegülésé kovácsolódott.

Elsőnek az építőipari segédmunkás döbrent rá, hogy a katonás felsorakozásra voltaképpen nem is hangzott el parancs, magatartásukat a személyzet részéről nem ellenőrzi senki, következésképpen fölöslegesen gyötrik magukat a nagy fegyvelmezéssel. Felfedezéséről mindazonáltal nem szólt senkinek, előbb individualista lazításhoz folyamodott, hanyag pihenjbe ernyesztette testét, majd miután erre a merényletre nem harsant fel semmiféle őrmesteri rikácsolás, cigarettára gyújtott, mire többen felkapták a fejüket, az egész létszám feszengeni kezdett, s a néma engedelmesség egyszerre dühödt méltatlankodásba csapott.

— Mik vagyunk mi? Állatok? — csattant fel valaki, s a bátorító nyitányt zuhatag követte:

- Aljasság!
- Beteg emberekkel!
- Milyen jogon?!
- Gettóban vagyunk vagy klinikán?!

Szinte időzítve, egyazon indulatok kavarogtak mindegyikükben. A méltatlankodást az önmegvetés hulláma váltotta fel: egyazon pillanatban döbrentek rá eddigi magatartásuk gyáva és szégyenletes voltára, a következő percben mindegyikük eszelősen nyújtogatta a nyakát: hol a poéta, vajon mit tesz ő s mit mond minderre? Mindenki elképzelhetetlennek tartotta, hogy a nyakas és különc „Ügyvéd Úr” is úgy hasonuljon a megtépázott nyájhoz, ahogyan ők; hirtelen mindenki látni akarta, hogyan viselkedik most a poéta. Elementáris kíváncsiság volt ez, valahányuk számára ismerős. A harmadik klinikai naptól kezdve minden ápolt naponta legalább egy órát azzal tölt, hogy információkat szerez társai polgári mivoltáról, családi, vagyoni és társadalmi helyzetéről s megpróbálja őket el-

képzelní sötét nyakkendőben a hivatali íróasztal mögött, a szószéken, a katedránál, a volánnál, netán papírcsákoával a fejükön a piktorlétrán.

De a poéta nem volt köztük.

A felfedezés a létszámot meghökkentette, és újra lehangolta, egyedül a galambősz októbristának adott újabb lökést. Maga sem tudta, miért, de feszélyezetlenül, igazán elemében csak a poéta távollétében érezte magát. Azonkívül tanácselnöki mivolta is hirtelen eszébe jutott, s első teendőjének úgy is, mint elnök, úgy is, mint hadvezér azt tartotta, hogy elvégezze a létszám-ellenőrzést. A poétán kívül hiányzott a baby-dollos hölgy, a vastag lábú asszonyság meg a selympizsamás öregúr.

— Emberek! — kiáltotta a galambősz októbrista, nehezen lelve a kellő megszólítást. — Azért vagyunk itt... (és ez úgy hatott, mintha a létszámot legalábbis ő terelte volna össze), hogy megtárgyaljuk a teendőket. Az idő pénz! — kiáltotta, de aztán nem találta eléggé nyomatékosnak, s így módosította: — Az idő sürget, emberek!

Valaki hátul felnyújtotta a kezét.

— Tessék.

— Mi az, hogy statárium?

A galambősz októbrista bólintott.

— A kérdés helyénvaló. Nos, emberek, a statárium...

Hátul tülekedés támadt, a kioperált orrsövényű durván lökdöste a kíváncsiskodót. — Rettenetes! — duzzogta a kioperált orrsövényű csak úgy általában. — Akárhányszor fontos dologról van szó, mindig akad valaki balfácán, aki hülye teoretizálással eltolja az egészet. — Aztán a kíváncsiskodó felé fordulva: — Jaj, csak ne buzerálja a tatát! Most majd elkezdí a Szmolenszket meg a Szibériát!

De a galambősz októbrista az elvárástól eltérően nem kezdett memoárjaiba, ezúttal, úgy látszik, nem volt szüksége önmaga verbális belelovalására, máris emlékeibe ringatottan serege élén állt egy sorsdöntő feladat megoldása közben, s ez a körülmény levébe fojtotta közmondásos terjengősségét; az öreg célratörően igyekezett felvázolni a tényállást.

— Ha hinni lehet Ottó ápolónak, márpedig helyzetünknel fogva kénytelenek vagyunk hinni neki...

— A lényegre! A lényegre! — skandálta Rótszakáll.

— Hidegvér, fiatalember, éppen ott tartok: közöttünk tolvaj

van! Illetőleg egy meghatározott személyről van szó; a tolvaj közöttünk van!

Rótszakáll, a *Hogyan kezeljük elmegyógyászainkat?* című készülő vaskos tanulmány szerzője megint közbeszólt:

— Olyan biztos ebben?

Olyasféle moraj támadt, amilyent gyakorlott törvényszéki tudósítók, általában a vádlott egy-egy meghökkentő kijelentése után, így szoktak érzékeltetni: „(Mozgolódás.)”.

Rótszakállt csak a szűk elit tartotta fontoskodó dilettánsnak, a létszám túlnyomó többsége kedvelte és tisztelte. A nők körében most is felhangzott a félhangos találgatás: „most mire gondol?”, és az ilyesmi a közmegebecsülés legfényesebb bizonyítéka. A közéleti ember ott kezdődik, ahol a tömeg megkérdézi önmagát: vajon mi lehet az illető homlokcsontja mögött?

Egyszerre többen is kitalálták: Rótszakáll arra gondolt, hogy a morfium eltűnhetett a személyzet kezén is. A felfedezés új dimenziót adott a dolognak. Az ajtó felé tekintetve egymást túlharsogva boncolgatták: kit milyen motívum csábíthatott erre az elvetemült tette, sőt kinek milyen érdeke fűződhet hozzá, hogy az osztályon olyan kompromittáló szörnyetett történjen, mint a morfium eltűnése.

Tiszteletreméltó bátorság: a számba vető potenciális tettesek névsorát dr. Povedával nyitották. Hiszen még meg sem melegedett az osztályorvosi fotelben, elődje, dr. Klemm jószerivel még ki sem költözött, s ha dr. Poveda nem átalotta kitűrni őt hivatalából, nem is áll meg félúton: rúg rajta még egyet oly módon, hogy morfiumhiányt csinál elődje leltárában. Ez a teorema a kioperált orrsövényű férfitől eredt, aki gyanúját e szavakkal indokolta meg: — Okos vadász nem elégszik meg azzal, hogy megsebszi az oroszánt. Gondoskodik róla, hogy a lövés halálos legyen.

— Ammán igaz! — mondta nyomatékkal Szőrösmellű, és bőföggyszerűen nevetett. — Az ecceri böllér is a nyolcadik tárgyi után mellétrafált a gyesznó torkának... akkor osztán a kan úgy felöklelte...

A társaság nevetésre fakadt. A kioperált orrsövényű fölényesen tekintett végig rajtuk, ebben a pillanatban diadalittasan érezte, hogy a létszám szemében közte és Szőrösmellű között legalább olyan szintkülönbség van, mint oroszán és gyesznó között. Fölényét tudatosítani is akarta.

— Barom! — nézett Szőrösmellűre. — Én képletesen beszélek...

De nyomban kitűnt: a póriás képzettársítású parasztfiúban egyet-

len véleményétársát barmozta le. Kettejükön kívül ugyanis a társaság, egyöntetűen védelmébe véve dr. Povedát, a gyanú mocskosvödrével a Madámot öntötte nyakon. A tifuszfizurás nő kardoskodott a leghangosabban:

— Nem hallottátok a Matróát? Egyre csak azt sipítózza, hogy bezzeg a Klemm doktor alatt ez nem fordult volna elő! A szüzeségemet teszem rá: a mámi maszlagja az egész. Visszasírja az öreg Klemmet. Tönkre akarja tenni Povedát!

Ebben a galambősz októbrista is talált rációt.

— Hát bizony, ha egy vezérkari főnököt ejteni akarnék, én is azt tenném, hogy a kinevezése másnapján elvesztem neki a legfontosabb csatát!

A Madám vétkecsége logikusnak látszott, az udvaron szinte mindenki szívesen látta volna őt a vádlott szerepében.

— Ha én lennék a bírāja — vakargatta fenekét a magát beépített megfigyelőnek tartó, rekedtes hangú nő —, arra ítélném, hogy életfogytiglan mindennap akasszanak be neki három húsz köbcen-tis Bedoxint!

— Lónak való tüvel! — kurjantott Szőrösmellű, kifejezésre juttatva így véleménymódosítását és csatlakozását a többséghez.

A magára maradt kioperált orrsövényű azzal érvelt, hiszen egy ilyen rablás még dr. Klemmet sújtaná, mivel a leltárt nyilván még mindig nem adta át.

— Nyilván? — kérdezte valaki. — Átadta vagy nem adta?

— Átadta!

— Nem adta!

Az ügy itt megrekedt. Percekig úgy állt a dolog, hogy csupán azt kell tisztázni, megtörtént-e már a leltározás, és akkor máris kattanhat a bilincs dr. Klemm vagy dr. Poveda kezén.

Rötszakáll egyszerre felkiáltott:

— És Ottó?

Ez mindent elrontott.

— Hát igen — bólogatott a galambősz októbrista. — Az a baj, hogy sokan vannak. A tettesek azért nem kerülnek elő, mert túl sokan vannak, akik tettesek lehetnek.

— Vannak? — rebbent a morajba a Lorelei-hajú tanítónő bársonyos hangja. — Vagyunk! Talán: vagyunk!?

— Mi az, hogy vagyunk?

— Csak fantáziálunk. De a vádlottak mi vagyunk. És húsz perc már eltelt az egy órából.

A kioperált orrsövényű már éppen kapott volna Ottó személyén, hiszen eszébe villant, hogy az ápoló minden másnap panaszkodik egy sort a nyomorúságos fizetésére, a nyomorúságos albérletére, a nyomorúságos házaséletére, s a morfium jó pénz, nagy pénz; felőle a gyanút nyugodtan ki lehet terjeszteni Ottóra is, ám a tanítónő iránti hódolataért fájó szívvel lemondott Ottóról, és tudomásul vette, hogy a vád és az ultimátum sajnos kizárólag az ápolállományra korlátozódik.

Az általános lehangoltságot Böller Géza szavai törték meg.

— Van köztünk kleptomániás?

A létszám helyeslően felmorajlott. A galambősz októbrista csontos, mongol vágású arcán mosoly suhant át: a gondolat egy kézenfekvő emléket rántott elő gazdag oroszországi élménytárából. Minsztkben mesélték, hogy egy honvéd a megszállt területen a kijárási tilalom beállta után elcsípte az utcán a központi bizottság egyik tagját. — Állj, bides komonista! — kiáltott rá a honvéd. — Ugye az vagy, ne is tagadd: bides komonista vagy! — A kelepcebé esett cékátág bámulatos hidegvérrel csuklani kezdett, és tántorgó részegzet játszva azt mondta: — Bides komonista? Én? Most halom először! A feleségem mindig azt mondja: bides álkoholista! — A humorérzékkal megáldott honvéd egy pakli cigarettával bocsátotta útjára a veszedelmes kommunistát; a galambősz októbrista az évtizedek folyamán gyakran elmesélte a históriát, eleinte úgy, ahogy hallotta, később apróbb dramaturgiai beavatkozásokat eszközölt rajta, például, hogy a szeme láttára történt, végül hogy személy szerint ő mentette így tulajdon életét; a históriát az ápoltak is betéve ismerték, szerették, szívesen hallgatták újra meg újra; no lám, az alkohol nemcsak öl, olykor életet is ment, ezt mindenestre jó lesz megjegyezni. A galambősz októbrista most átkozta a helyzet komolyságát, amiért egy ilyen kiváló apropó ellenére sem zengheti el újra a históriát (hallgatósága mindahányszor megújráztatta vele azt a tőmondatot, hogy „Bides álkoholista!” — ezt oroszos zamattal nagyszerűen adta elő az öreg).

De most Böller Géza kérdése csiklandozta a dobhártyákat.

— Az tényleg könnyű lenne — mélázott fennhangon a galambősz októbrista —, előállna valaki, és bejelentené: kérem, én kleptomániás vagyok, tettemért felelősséget nem vállalok, erről papírom van, sőt éppen ezért vagyok itt: a doktor urak ne rajtam keressék a morfiumjukat, hanem vessenek a tehetetlenségükre, hogy egy vacak kis kleptomániát sem tudnak kikezelni.

— Ha akadna olyan férfi!... — szuggerálta a tetterőt a magát beépített megfigyelőnek valló rekedtes hangú nő —, aki a többségért feláldozná magát és kiállna... — mire a Lorelei-hajú tanítónő felcsattant:

- Miért okvetlenül férfi? Nő talán nem is lehetne?
- Úgy érted, kleptomániás? Ó, hogynem!
- Magával én nem tegeződök, és vegye tudomásul...
- A tudását tartsa meg a vásott kölkeinek!...

— Emberek! — harsant a galambősz októbrista, kitűnő érzékkel felismerve, hogy ez a súrlódás veszedelmes irányba terelheti a hangulatot. — Félre a torzsalkodással, emberek! A szőrszálát keressük vagy a tettetst?!

A már-már elmérgesedni látszó légkör egy csapásra kedélyes érzékiséggel telítődött. A pizsamák, hálóingek, vánkосok látványában, az erőteljes testszagok folytonos áramlásában, a kényszerű önmegtartóztatásban élő és egyébként is túlfűtött érzékiségű ápolttálmányban a szőrszál pusztá felemlítése a buja képzetek zabolátlan özönlését váltotta ki. Amikor a galambősz októbrista emlékeztette őket a helyzet komolyságára és a percek múlására, Rótszakáll, töményen kifejezve a közhangulatot, így püsszgte le:

— Hogy mondta, tata? Mindannyian gyanú alatt állunk? Hát akkor csak nem képzeli, hogy mi, potenciális tettesek folytatjuk le a nyomozást!

Jó órában legyen mondva, ezt nem is várta el tőlük senki. A civil ruhás nyomozó dr. Poveda hivatali szobájában az ügyeletes személyzet hiánytalan jelenlétében már negyven perce folytatta a vizsgálatot. Dr. Poveda vállalta a kezességet, hogy személyzete — Olgica konyhalánnyal kezdődőleg és tulajdon önmagával bezárólag — gyanú fölött áll, ha mégis kiderülne ennek ellenkezője, ő le fogja vonni a konzekvenciát. Egyetlen kikötése volt csupán: a felügyelő elvtárs belátására apellálva arra kérte őt, ha teheti, az ápoltak előtt hallgassa el, hogy a személyzet gyanú fölött áll, illetőleg őrizze meg azt a látszatot, hogy a nyomozás az osztályon mindenkire egyformán kiterjed, ami ellen a Madám, beosztásáról megfélemedkezve, élénken tiltakozott, mondván, hogy az ideggyógyászatban a személyzetbe vetett hit és bizalom az eredményes gyógyítás nélkülözhetetlen tartozéka, az ágrólszakadt ápoltt igenis tekintsen fel arra, akinek kezébe lehelyezte életét, mellyel önerejűleg már nem tudott mit kezdeni, s végső soron hogy venné az ki magát, ha akár egyetlen gon-

dozott is akár pusztán gondolatban kétségbe merné vonni a személyzet feddhetetlenségét.

— Kolléganő — mondta dr. Poveda metsző gúnnyal. — Téved, ha szavaimat úgy értelmezi, mintha mi ártatlanok lennénk. Ellenkezőleg: kerüljön meg bár a tettes akármelyik ápolat személyében, vagy derüljön ki, hogy nem is történt lopás, a mi vétünk nem menthető: hanyagságunkkal elsősorban mi tettük lehetővé...

— Jóságos ég, nem tudja, mit beszél! — harapdálta a körmét a Madám, és rikácsolva hebegni kezdett összevissza mindent, csak-hogy elnyomja dr. Poveda hangját; eközben szitkozódott, majd átmenet nélkül zokogni kezdett, drága gyermekemnek szólította a civil ruhás nyomozót, és sűrű bocsánatkérések között kezét csókolta dr. Povedának, aki apostoli gesztussal nyúlt a fiókjába, s egy fiolából kirázott a Madám tenyerébe két öt milligrammos Apaurin-tablettát.

A civil ruhás nyomozó furcsa módon nem szakította meg a bábeli érzelemkitörést, ellenkezőleg, érdeklődő arccal, homlokáncsolva kísértette a halandzsát, mintha a nyomozásra nézve felbecsülhetetlen értékű információforrás nyílt volna meg előtte.

Amikor a Madám kimerülten elhallgatott, a civil ruhás nyomozó megkérte dr. Povedát, szólítsa be az első gyanúsítottat. Négyen kuporogtak a szolgálati folyosón: a poéta, a baby-dollos hölgy, a vastag lábú asszonyosság meg a selyempizsamás öregúr. Erre a négy ápoltra a gyanú árnyéka egy fokkal sötétebb tónusban hullott, mint a többiekre. A poétát az éjjel többször látták a szolgálati folyosón settenkedni, majd amikor házkutatást akartak rendezni a garzonjában, előbb a pecsétes parancsot kérte, majd elbarikádozta az ajtót a személyzet elől, végül egy óvatlan pillanatban a köntöse alá kapott valamit, kirohant vele a vécére, a valamit ott alkalmasint bedobta a lefolyóba, és lehúzta a vizet. Dr. Poveda két közben volt. Tapasztalata arra tanította, hogy kiváló szellemek jellem dolgában csak a végleteket ismerik, vagy a puritán jóság, vagy az elképesztő elvetemültség megszállottai. Ha a poétáról most mégis ez utóbbi derülne ki, az súlyos csapást mérne dr. Poveda önbizalmára. A poétát futó ismeretség után emelkedett léleknek könyvelte el s most valósággal szurkolt: legyen ártatlan, vagy ha mégsem, vágja ki magát ebből a gyalázatból, hívja segítségül éltető istenét, a képzelőerőt, s találjon elfogadható magyarázatot állítólagos éjjeli settenkedésére.

A poéta cigarettát kért.

— Habár a kollégáim Ügyvéd Úrnak titulálnak, nem vagyok járatos a paragrafusokban — kezdte a dermedt csendben. — Ám valamiféle született vagy szerzett igazságérzetem azt súgja, hogy beteg embert egészségügyi intézményben zaklató vallatásnak kintenni nem lehet törvényes dolog . . .

A személyzet összenézett. Erre mind ez ideig nem is gondoltak. Dr. Poveda jól tudta, hogy elődei az E-osztály élén nemcsak gyanúsítottakat, de kétségtelen vétkeseket is egyenesen oltalmaztak az igazságszolgáltatás kezétől, most mégis tanácstalanul köhécselt; a szituációt a civil ruhás nyomozó mentette meg.

— Tisztában van vele, hogy ezzel a köntörfalazással a tulajdon helyzetét nehezíti?

A poétának eszébe ötlött, hogy ő mégsem óhajtja, hogy itt boldognak nézzék, és valami magyarázattal tartozik az éjszakai bolyongását illetően, legyűrte hát viszolygását.

— Na jó. Vallani akarok.

Dr. Povedát mintha áramütés érte volna. Még egy pillanat, gondolta, s ennek a barázdált arcú, nemes vonású férfinak az ajkáról visszavonhatatlanul el fog hangzani . . . de miért a beismerő vallomás? Miért ne egy zseniálisan kiagyalt felmentő magyarázat? Dr. Poveda már azt se bánta, ha a poéta a tettes, csupán azért szorongott, hogy ne vallja be.

— Emlékeztetem önt, felügyelő elvtárs, hogy ápoltjaink ideggyógyászati ápoltak, s mint ilyenek . . .

— Vallani akarok — mondta a poéta. — Az igazság az, hogy a szemtanúk nem hazudnak. Ma éjjel valóban settenkedtem ezen a folyosón. Sőt! Ha egy kulcsra zárt ajtó és egy kulcsra zárt íróasztal felnyitását betörésnek lehet minősíteni, akkor én felelősségem teljes tudatában kijelentem: az éjjel betörtem!

— Hál'istennek! — sóhajtott föl Ottó ápoló.

— Nem is nézett ki ebből soha semmi jó! — állapította meg magában a Madám.

Dr. Poveda pedig azt gondolta: hát már semmit sem építhetünk fel magunkban, ami ne lenne bármely percben kitéve a kiábrándító összeomlásnak?

— Betört? — kérdezte hidegen a civil ruhás nyomozó.

A poéta egy pillanatig még élvezte a szavai okozta dermedtséget, akár a drámaíró a közönség visszafojtott lélegzetét a tragédia pillanatában, ám sürgősen eszébe villant, hogy a hasonlat sántít, ő

ugyanis, a drámaírótól eltérően, ebben a darabban maga is játszik, és sajnos, a végkifejletet nem ismeri.

— Igen, uraim, bizonyos értelemben betörtem, de kategorikusan kijelentem: a morfiumhoz semmi közöm!

— Hál' istennek! — szaladt ki dr. Poveda keskeny ajkán.

— A szemforgató! — sziszegte a Madám.

A személyzet többi tagja szintén megvetően húzta el a száját.

Dr. Poveda a szemével biztatta a poétát, adja már elő bizonyára szellemes és rafinált védekezését.

A poéta elmondta, amit a civil ruhás nyomozón kívül mindenki tudott az osztályon: néhány napja kisurrant a klinikáról (Jellemző! — gondolta a Madám, és jelentőségteljesen a civil ruhás nyomozóra hunyorított), Tetidisszel telített véredényeibe nagyobb mennyiségű szeszes italt juttatott, ennek klinikai halál lett a vége, az orvosok szerint álló hat percig halott volt, majd csodával határos módon feltámasztották, így mondják legalábbis. A dolog őt érthető módon rendkívül intenzíven foglalkoztatja, s ha az ő feltámadása egzakt valóság, az elhatárolóan befolyásolhatja további életét, hiszen abban az esetben immár egy másik életet él, s ahhoz, hogy valóban legyen creje egy másik életet élni, nincs is másra szüksége, mint az egzakt bizonyosságra, hogy haló poraiból tért vissza. Ez a parancsoló kényszer, a bizonyosság igénylése napokon át marcangolta, lilkállapota, belátja, kikökönt egyensúlyából, közben volt egy szolidaritási gyógyszerbojkott is, holott zaklatott idegrendszerének a kiírt mennyiség sem volt elég, így a privát csillapítóival pótolta, talán mértéken felül, ilyen állapotban jutott az elhatározásra, hogy ha törik, ha szakad, megszerzi azt a papírt, amelyen pecsétek és doktori aláírások hitelesítik az ő hat percig tartó klinikai halálát és azt követő feltámadását.

— Az ön elődje — fordult dr. Povedához — gyakran adta át irodája kulcsát a délutáni és éjszakai órákra, ha úgy éreztem, hogy tudok dolgozni. Ma éjje! a kulcs a zárban volt, az asztal kulcsa szintén... Most már mindent tudnak; ítélkezzenek!

Dr. Poveda diadalmasan elmosolyodott. Mérget vett volna rá, hogy a poétának nem a nagy fantáziája sietett a mentségére, hanem tényleg az ártatlansága.

— Köszönjük szépen — nyújtotta a kezét. — Elnézést a zaklatásért...

— Azt majd én mondom meg! — csattant a civil ruhás detektív.

— Pardon — mondta dr. Poveda.

A civil ruhás detektív felállt, a kezét nyújtotta.

— Köszönöm szépen. És elnézést a zaklatásért.

Másodiknak a baby-dollos hölgyet szólították be. A megkülönböztető gyanú azért terelődött rá, mert a nap folyamán, több havi átlagformájától eltérően, valósággal eufóriásnak mondható állapotban találtatott: bódultságában bement egy férfigarzonba, homoszexuálisnak nevezte Böller Géza ápoltat, majd mezítelenre vetkőzött előtte, és — állítólag — közösülésre buzdította. Szokatlan magatartása természetesen sokféleképpen magyarázható, s a lehető magyarázatok egyike — a Madám magyarázata — így hangzik: ilyen kilengéseket morfinizált állapotban nőápoltak nyugodtan el szoktak követni. A vérvétel már megtörtént, ám az analízis időigényes és körülményes is, sőt törvényszékileg nem is bizonyítékerejű, lévén, hogy az ápoltak szervezetébe hosszú időközön át rendszeresen bejuttatott csillapítók jó része tartalmaz meghatározott mennyiségű morfiomot. A civil ruhás nyomozó a laboratóriumi górcső helyett célszerűbbnek látta keresztkérdés tüze alá venni a hölgyet.

Ám mielőtt kérdést intézhettek volna hozzá, maga a gyanúsított kezdett kérdezni.

— Van arra törvény, hogy köteles vagyok bugyit hordani az intézeti ingen alatt? Na kérem! Megtilthatja a törvény annak a hálóingnek, hogy kinyíljon? Hát akkor? Véletlenül örömet szereztem egy süvölvénynek, látták volna azokat a csillogó szemeket!... Hát vétettem én valakinek?

— Még mindig illuminált, tetszik látni — fordult a Madám dr. Povedához.

— A fene az orrába! — pimaszkodott a kihallgatott.

— Hogy jutott hozzá?

— Mihez?

— A szerhez.

— Ja. Majd a papa megmagyarázza. — Felrántotta az ajtót; a részéről papának nevezett selyempizsamás öregúr guggoló helyzetben csaknem bepottyant a helyiségbe.

De nem zavartatta magát. Olyan ember benyomását keltette, aki kínos pedantériával fricskázza le cipője orráról a rátévedt porszemet is, mindaddig, amíg egyszer térdig nem lép a pocsolába, de akkor aztán úgy meghempereg, hogy sáros lesz a háta közepe is. A klinikán tizennégy hétig sikerült megőriznie méltóságát, s élvezte mind a személyzet, mind az ápoltlétszám tiszteletét és megbecsülését. De most már megbékélt a ténnyel, hogy kompromittálta ma-

gát, s már tudomást sem akart venni arról, hogy itt éppen illetlen hallgatózáson kapták.

— Négy szemközt akarok beszélni a főorvos úrral! — mondta követelőzően.

— Azt hittem, az ügyvédjét kéreti — kuncogott a Madám. A civil ruhás nyomozó megróvóan végigmérete, majd a selyempizsamás öregúrhoz fordult.

— Hatszemközt fog beszélni a főorvos úrral!

Ebből a többiek is értettek; szótlánul kinyomultak a szobából. A selyempizsamás öregúr olyan szenvtelen hangon, mintha csak a terménytőzsde napi jelentését olvasná, elmondta a két férfinak, hogy a szeszes ital túlzott élvezete az ő esetében nem eredményezett semmiféle testi vagy lelki nyavalyákat, amilyenekről az ápolttársaitól meg a doktor úr kézikönyvéből tud, az ital nála jó étvágyat, jó alvást és jó közérzetet okozott és csupán egyetlen zavaró körülményt: aggasztó impotenciát. Azért vonult ide, mert bízott benne, hogy az elvonókúra után ismét az a régi lesz. Tévedett. Az este, amikor elérkezettnek látta az időt és kedvezőnek a pillanatot, a szemetes vödörrel kikéredzkedett a bejáraton, beült ott várakozó barátja kocsjába, és azzal a tudattal nyitott a hitvesi hálószobába, hogy reggel ötig, amikor a kisegítő személyzettel elvegyülve észrevétlenül visszalopódzhat, előtte az élet. Tévedett, ismétli, holott az a jobb sorsra érdemes asszony mindent megtett: a gyerekeket elzsupolta hazulról, hangulatvilágítást készített, kalóriás falatokat, és egyáltalán, megkísérelt mindent, ami a hatalmában állott. Éjfél után, tizennégy heti absztinenciával a háta mögött megivott néhány kupica italt, hátha történik valami. Az történt, hogy a felesége tett még egy kísérletet, majd kidobta őt, és utánavágta a vodkás üveget. Elkéseredésében visszakönyörögte magát egy felöltőért a lakásba, magához vett egy üveg vodkát — az nem érződik a leheleten! —, és belopódzott a kórházba. Ha itt azalatt valami történt, hát az ő háta megett történt. De ami vele történt, az neki éppen elég, most itt áll nyitott könyvként a főorvos úr előtt, és néhány napi türelmet kér, addig meggondolja, meg akar-e gyógyulni vagy sem. Arra a kérdésre, hogy miért mondta a baby-dollos hölgy, hogy ő mindent megmagyaráz, a selyempizsamás öregúr keserű mosollyal mondta:

— Megosztottam vele a bánatomat meg a vodkát.

— Hát itt mindenkinek tökéletes alibije van — mondta a civil ruhás nyomozó dr. Povedának. — Lássuk a következőt.

Utolsónak a vastag lábú asszonyság maradt. Az irányába támasz-

tott gyanú ingatag pilléreken állott. Miután nem tiltakozott a „ház-kutatás” ellen, rutinosan átnézték a holmiját, és olyasmit találtak nála, ami „joggal fölkelthette a gyanút”.

— Mit találtak nála? — kérdezte a civil ruhás nyomozó.

Dr. Poveda beharapta az ajkát, a kérdést a Madámra testálta.

A Madám készségesen kirakott az asztalra egy csaknem steril csomagot, finoman kibontotta. Hosszú nyakú üvegcsse került elő.

A civilruhás nyomozó szeme felragyogott.

— Aha. Oda rejtette a morfiumot.

A válasz lesújtó volt.

— Természetesen körömlakk.

— Asszonyom — veszítette türelmét a civil ruhás nyomozó. — A természetes nekem az, ha körömlakkos üvegcsében morfiumot találok. Ha én körömlakkos üvegben körömlakkot találok, az nekem nem természetes! Mit akar evvel?

— Felügyelő úr, a dolog nem olyan egyszerű. Ennek a nőnek olyan hasadékok vannak a sarkán, mint a Nílus kiszáradt medrében.

— A sarkán?

— A sarkán. Direkt a lába sarkán.

— Aha. Oda rejtette a morfiumot.

— Tessék meghallgatni, kérem. Az én orrom nem csal. Azt akarom mondani, hogy ez a nő körömmollót soha nem vett a kezébe. Akarom mondani, világéletében sarlóval vágta a körmét, vagy mit tudom én, érti? A piperék közül egyes-egyedül a mosószappan, amit használ. És tessék, körömlakk van az éjjeliszekrényében. Pedig nem használja, soha nem is használta, most se használja, meg lehet tekinteni.

— Mit akar mondani?

— Honnan neki? Lopta! Világos! Ez a nő lop!

A vastag lábú asszonyosság, aki jelenlétével akaratlanul is megtisztelte ezt a párbeszédet, megsemmisülten szipogott, de azért nem átkozta Böller Gézát, aki napi beszerző újtjáról jövet újabban ilyen piperéket csempész a holmijába, mintha ő rendelte volna, s mintha előre kifizette volna. Szerelmes a fiú, gondolta, istenem, meg kell neki bocsátani, és nem a pipere a lényeges, hanem az érzés, amit kifejeznek vele.

Böller Gézát becitálták az udvarról.

A megrettent fiúnak nagy erőfeszítésébe került, amíg meg tudta magyarázni, hogy neki pillanatnyilag jóval több pénze van, mint

amennyit fel tud használni, és mióta abban a kitüntetésben részesítik, hogy a kantinban naponta ő szerezheti be az ápoltak újság-, cigaretta-, pipere- és élelemszükségletét, nem bírja nézni az egyenlőtlen rendelést, igyekszik hát kifürkészni, kinek mi után sóvárog a szeme, és legközelebb a saját pénzén becsempészi a „szerényebb életvitelű” ápoltak rendelésébe a megkívánt apróságokat.

— Mi ellen kezelik ezt a fiút? — hajolt a civil ruhás detektív dr. Poveda füléhez.

— Pillanat — mondta az osztályorvos. Bekérte Böller Géza kartonját, bepillantott, majd még egyszer, és olyan hangsúllyal, mint aki magának is meglepőt mond, így szólt:

— Hasmenés ellen.

— Nincs több gyanúsított?

— Részünkről... — habozott dr. Poveda, majd hirtelen rátalált a folytatásra: — De hát én itt főorvos vagyok, és én kérdezhetném a felügyelő úrtól...

— A többiek?

Ottó ápoló szolgálatkészzen jelentette:

— Mind egyrakáson. Összetereltem őket az udvaron.

— Egyrakáson? — tűnődött a civil ruhás nyomozó, majd az osztályorvos füléhez hajolt...

— Hm... — vizolygott dr. Poveda. — Ami az orvostudományt illeti, a mi módszerünk a nyílt és teljesen őszinte beszélgetés. De hát az önök módszerét ön ismeri.

— Megkérem, ne gátolja a nyomozást.

— Igyekezni fogok.

A civil ruhás nyomozó a folyosón termett, átfogó pillantással felmérte a helyzetet, asztalt kéretett ki, arra széket, felmászott az egyik kajütablakba, és elégedett mosollyal tekintett az udvarra: közvetlenül alatta nyüzsgött, gesztikulált, rikácsolt a teljes ápoltlétszám.

A galambősz októbrista még mindig a kezében tartotta a vizsgálódás irányítását, bár a diskurzus csoportokra tagolódottan, szimulán zajlott tovább.

— Az isten nem bottal ver! — méltatlankodott ingerülten a mindig szelíd Szollár bácsi, akit a létszám eddig is legtalálójában buddhista szerzeteshez tudott hasonlítani. — Hatvannyolc napja várom ezt a pénteket, és most tessék, minden kész, az elbocsátólevél kiállítva, a cókмок átadva, vágnék neki az életnek, hát pont mu-

száj, hogy beüssön egy ilyen nyavalya! Még az kell, hogy a végén az én nyakamba varrják!

A türelemnek is alighanem két vége van, pontosabban a türelem is csak a bot egyik vége, s minden azon múlik, hogy egy-egy emberben mikor melyik vég kerül felül. Szollár bácsi bámulatos önuralmát intézeti tartózkodásának huszonkettedik hetében, pontosabban utolsó napján elemi erővel döntötte meg a kirobbanó türelmetlenség. Olyan érzése volt, hogy odakint hatvannyolc napra elaltatta a gyámoltalan világot, és az szegény ezekben a percekben ébredszik, és jaj mi történik velem, ha kipattan a szeme és ő nincs ott mellette, velem, benne. Olyan érzése volt, hogy ha nem ér oda időben, a világgal valami rettenetes és jóvátehetetlen csúfság történik.

- Az asszonyért eszi annyira a fene?
- Nem — mondta Szollár bácsi némi fontolgtatás után.
- A munkahelyért?
- Nem.
- Gyerekek?
- Nincsenek. Voltak. Nincsenek.
- Horgászik?
- Néha.
- Hát?
- Csak.

Tényleg tűnődött, hát meg se gondolta, hova legyen az első útja. Akkor hirtelen felismerte ezt a szorongásos, lelkiismeret-furdalásos érzést. Régen, míg fiatal volt és élt-halt a futballért, egyszer nem tudott kimenni a meccsre. Csapata, a favorit csúfosan veszített, ezt ő máig se bocsátotta meg magának. Mérget vett volna rá, hogy ha ő ott van szokott helyén a keleti lelátón, minden másképpen történik.

- Szollár! Szollár!
- Szollár bácsi felkapta a fejét.
- Álljon ide! — kiáltotta a galambősz októbri.
 - Hagyjon a francba! Nem álllok!
 - Álljon ide mindenki, aki a hangyákat szemlélte!

A hangyák . . . Szollár bácsi ellágyult. Mindenkit a szívébe zárt ő itten, mindenki finom és kedves volt hozzá, de legjobban a hangyákat sajnálta itt hagyni. A hangyákat az újonc Piccolo fedezte fel. Miután a Café-bárat betiltották, néhányan észrevették, hogy az újonc Piccolo éjnek évadján rendszerint belopakodik oda, de telje-

sen egyedül és sötétben van ott. Legyintettek: hadd picsogja ki magát. De egy éjjel észrevették, hogy fény szűrődik ki a Café-bárból. Amikor leleplezték, a Piccolo megmutatta nekik a hangyákat. A hangyák fáraóhangyák voltak, és szabályosan zárt kettes sorokban kétirányú folyamként meneteltek a Café-bár falán, attól a ponttól, ahol annak idején a cukrot tárolták, egészen a fal másik végéig, ahol, közvetlenül a mennyezet alatt, egy falrepedés elnyelte őket. A fáraóhangyák odafelé cukrot fuvaroztak, minden hat közül öt, a hatodik afféle tizedesként haladt a menetoszlop mellett, s ha valamelyik málhás letette terhét vagy netán letért a girbe-görbe, de mindig azonos útvonalról, utánairamodott, csápjaival hadonászni kezdett a szabotőr orra előtt, mire az hanyatt-homlok menekült vissza a sorba. Az ellenkező irányból érkező menetoszlopból ugyancsak minden hatodik időről időre elhagyta a sort, átfutott cipekedő kollégáihoz, csápjaival valamiféle jelzéseket adott le, majd visszavért övéihez.

Az ápoltak órákon át bámulták a csodát. A galambősz októbrista ódákat zengett erről a tökéletes hierarchiáról. Rótszakáll egy pillanatban tenyerét keresztben végigdörzsölte a két menetoszlopon, a megriadt hangyák millió irányba szétmenekültek; az éjjel már nem győzték őket kivárni. Másnap a karaván fegyelmezetten menetelt tovább, ugyanonnan és ugyanoda, csakhogy két egészen új csapáson.

A tömegszoba lakói megszervezték a fáraóhangyák szemlélését. Beosztották, mikor ki tartozik gondoskodni batériáról, ki tartja a lámpát és ki áll őrséget. Egyszer valaki fölfedezte, hogy a hangyák nappal is menetelnek: a társaság kíváncsian összecsozdult, öt percig nézték, majd unottan ott hagyták őket. A fáraóhangyák nappal egyszerűen nem voltak érdekesek.

Piccolo valahonnan nagyítót szerzett, közben néhány nőápoli is hírért vette az egzotikus éjszakai izgalmaknak, ilyen tömegben és összetételben azonban már kockázatos lett volna a szeánsz, hát elhátározták, hogy beosztást készítenek, ma délelőtt akarták megejteni, helyette most itt van ez a morfium-ügy, és a galambősz októbrista meg alkalmi biológustársai kénytelenek magyarázkodni, miért tűnnek el az ágyukból éjszakánként.

— A hangyászokért én magam kezeskedem! — jelentette ki a galambősz októbrista.

— Saját kezűleg? — ironizált a kioperált orrsövényű, aki meg-

vetette a hangyászokat, ugyanakkor nem győzte magát sem korholni, amiért még mindig nem tudta beépíteni abban a baby-dollos nőből, a Lorelei-hajú tanítónőből, továbbá Rőtszakállból összetevődő kupaktanácsba, amely Ottó ügyleteinek éjszakáin titokban és egyenként összejön az ágyneműraktárban: állítólag vicceket mesélnek, de Rőtszakáll egyszer észrevette, hogy a baby-dollos hölgy dán pornófüzetet rejt a köpenye alá. Erről a szeánszról a beltagokon kívül eddig csupán a kioperált orrsövényű tudott, ám az összeesküvők a múlt éjszakai alibijüket igazolandó most kénytelenek voltak felfedni titkukat, miközben a kioperált orrsövényű keserű szájjal gondolt arra, hogy ezek után végérvényesen felbomlik ez a meghitt együttlét, mielőtt még ő be tudta volna építeni magát, holott annyit és oly módszeresen fáradozott érte.

A galambósz okóbrista széttárta a karját.

— Ha jól számolom, a jelenlevők közül mindenkinek igazolva van az elmúlt éjszakai alibije.

Felnézett az égre. Innen, a napfénytől szikrázó udvar felől nem láthatta a kajütablak mögött fülelő civil ruhás detektívet, szavai mégis úgy hangzottak, mintha annak számolna be a vizsgálat eredményéről.

A civil ruhás detektív vissza is kapta a fejét, lemászott alkalmi emelvényéről, és bosszúsan dörmögte:

— Szép kis társaság. Szép kis éjjeli bogarak. Egyáltalán, az ügyeletes ápolón kívül természetesen, aludt még itt valaki az éjjel?

— Én — szólalt meg a háta mögött szolgálatkészen Böller Géza.

(Folytatjuk)